Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 1. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го СІЧНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 2, 1981 No. 1. VOL. LXXXVIII.

В ОБОРОНІ ЧОРНОВОЛА

(ЗВЕРНЕННЯ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ АМЕРИКИ)

Вістка про четвертий арешт і поновний засуд влітку 1980 року Вячеслава Чорновола, журналіста, публіциста і діяча, невтомного борця за людські й національні права українського народу, струснув цілою українською вільною спільнотою.

Цим разом п'ятирічний присуд одержав В. Чорновіл за явно видуманий владою кримінальний переступ — „Зґвалтування". Але в ці чорні дні Чорновіл не заломався, не піддався: він перевів на знак протесту голодівку, виголосив слово у власній обороні на суді в Мирному і відкликався до світової громадської опінії, вірячи в її допомогу. І ми повинні зробити все від нас залежне, щоб ця його віра не була даремною.

Це якраз його українські правозахисники і речники Українського Патріотичного Руху вважають „одним з найвірніших синів свого народу", „найбільш результативним українським дисидентським автором" і діячем, який зробив „найбільше для організації внутрітабірного опору і для ознайомлення світової громадськости із злочинною практикою мордовських карателів", заступаючись постійно за інших, хоч це приносить йому кожний раз більше терпінь і помсти від влади.

Шість місяців минуло вже від засуду В. Чорновола, і в світі загально дещо робиться для полегшення його долі. Але робиться недостатньо і акція в його обороні ще не набрала належного розмаху, зокрема в ЗСА. (В Канаді й Англії справа мається краще).

Саме тому, у зв'язку з недалеким уже Днем Солідарности з українськими в'язнями 12-го січня — Днем, що його започаткував відзначати саме Вячеслав Чорновіл ще 1974-му році, проголошуючи на знак протесту проти совєтського кривосуддя голодівку, — управа Спілки Українських Журналістів Америки закликає усіх вільних українців, а особливо — працівників пера й українські комітети оборони національних і людських прав України, саме починаючи з січня наступного року стати на захист Чорновола, поставити його справу в центр своїх оборонних заходів і правозахисницької дії. Способів є немало: писати листи й поштівки на адресу В. Чорновола, писати дописи й листи до чужомовної преси, шукати шляхів до офіційних американських чинників, до міжнародних організацій, клюбів журналістів тощо. На місцях ініціювати й інші акції в його обороні, включно з демонстраціями під совєтськими місіями, про що читаємо в Зверненні Українського Патріотичного Руху таке: „Доти, доки Чорновола не буде звільнено, необхідно влаштовувати організований бойкот будь-яким колективам, делегаціям і представникам УССР, які бувають за кордоном. Необхідно політику бойкоту щодо УССР провадити не лише по лінії культурного обміну, а й по всіх інших статтях обміну". (Документи Українського Патріотичного Руху 1980 р., ЗП УГГ, Випуск 7).

Адреса Вячеслава Чорновола: Якутськая АССР, Я-Д-40/7, Табага, УЧР. Адреса совєтського Генерального прокурора Р. А. Руденка: СССР, Москва, Пушкинская ул. 15а, Прокуратура СССР, Ген. Прокурору Р. А. Руденку. Писати можна і на районну прокуратуру, Якутская АССР, Нюрба.

В листах до преси й американських законодавців слід вказувати, наприклад, на велику гуманність Чорновола і його заслуги в обороні ближнього, бо це якраз його вчасна праця вже майже 15 років тому — „Лихо з розуму" — портрети двадцяти „злочинців" — сколихнула сумління світу й української діяспори і започаткувала процеси масової оборони політичних в'язнів, засуджених у совєтах за переконання; а самого Автора якраз ця праця доброго самарянина привела за ґрати й до втрати його здоров'я, що раз-у-раз погіршується, а тепер існує зовсім певна загроза його життю.

За управу СУЖА

О. Кузьмович, голова

Л. Волянська, секретар

Появився Ювілейний Збірник КОУАО

Ню Йорк, Н. Й. (В. Л-ць). — Напередодні святкувань 75-річчя Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій — Метрополітального Відділу Українського Конґресового Комітету Америки, які відбулися, як відомо, в суботу, 20-го грудня, в авдиторії школи св. Юра з широкою діловою і мистецькою програмою і виступами найкращих мистецьких одиниць Ню Йорку, появився також, як вже було коротко згадано у загальному звідомленні 115-сторінковий багатоілюстрований Ювілейний Збірник. Його підготовила видавнича комісія КОУАО в особах: інж. Михайло Шпонтак, Стефанія Косович і Олена Гентіш, а редакційно оформив його ред. Леонід Полтава. На марґінесі слід відмітити, що дуже багато технічної праці, зокрема у збірці матеріялів і оголошень, які покрили більшу частину коштів цього видання, доклала організаційна референтка КОУАО Срефанія Косович, яка з ентузіязмом і совісно виконала взяте на себе добровільно це нелегке завдання.

Книжка надрукована на крейдяному папері в друкарні св. Софії, яка є власністю УПЦеркви в ЗСА; обкладинку виконала Романа Рейні. У цьому виданні поміщені: головні привітання Ювілятові; хронологію праці Відділу УККА пера Леоніда Полтави; вступну замітку теперішнього голови інж. М. Шпонтака, статтю Євгена Івашкова п. з. „Три каденції успішної праці"; замітку Стефанії Косович „Кілька слів до жертводавців"; згадку про „НТШ у Америці" пера І. К.; Об'єднання Українців у Америці „Самопоміч" д-ра Василя Палідвора; скорочену історію ОДВУ ген. секретаря цієї установи П. Байбака, і також скорочені замітки про Пласт Ольги Кузьмович, 2-го Відділу ООЧСУ — Г. В., Сук „Провидіння" — Оксани Луцької, 1-го, 2-го, 21-го, 64-го і 83-го Відділу СУА — Лідії Магун, Христі Навроцької, Катрі Червоняк і Емілії Роговської, ТУІА, парафіяльну громаду УПЦеркви катедри св. Володимира — І. М. Новосівського, церкву Червоного Хреста в Асторії, УВАН, Український Інститут Америки — д-ра Ростислава Сочинського, 44-тий Відділ УНП — Василя Гальчука, УМІ — Калини Чічки-Андрієнко, УСК-у — Івана Сєранта, Школи Кобзарського Мистецтва — Миколи Чорного

(Закінчення на стор. 3)

Демонстрації й протести в Кабулі продовжуються

Кабул, Афганістан. — Річницю совєтського збройного нападу на Афганістан мешканці столиці Афганістану відзначили демонстраціями й протестами, з яких деякі перетворилися в зудари з поліцією. Скріплені совєтські з'єднання оточили державні будинки, а під президентською палатою стаціонують совєтські танки. В деяких випадках демонстранти вибивали вікна й вломлювалися до державних будинків.

Найбільші демонстрації відбулися під міністерствами інформації і культури, які керують великою пропаґандивною кампанією в Афганістані. Ціллю тієї кампанії є доказати людям, як добре їм живеться в порівнянні з тим, що було колись. Одначе наявні факти й свіжа людська пам'ять заперечують ці пропаґандивні твердження, й тому проти міністерства інформації велике озлоблення серед мешканців Кабулу. Власне це міністерство демонстранти обкидали камінням, як і достойників з нього, які прибували в совєтських автах.

Одначе головна лють населення спрямована на палату президента та будинок „Народного дому", в якому міститься уряд прем'єра Бабрака Кармаля, і проти комплексу будинків, в яких він живе під сильною охороною совєтських відділів. Будинки, де живе Кармаль і де він працює, повністю є в руках совєтських військовиків і громадян СССР, а афганці — відвідувачі піддаються суворій контролі.

Крамниці замкнені вже від кілька днів, щораз більше число танків прибуває до міста, а над містом постійно патрулюють гелікоптери. Деякі вулиці, а навіть цілі квартали заблокували військові частини. В деяких випадках до демонстрантів долучилася поліція. Афганські чинники й совєтська пропаганда пояснюють це тим, що поліцисти протестували тільки проти додаткових годин служби, а не з політичних міркувань. Одначе спеціяльні відділи служби безпеки, що повністю перебувають під контролею совєтських „дорадників", всіх поліцистів, які брали участь у демонстраціях, схопили і відвезли до невідомого місця.

В Америці

КОЛИШНІЙ РЕЧНИК пресового відділу в Державному департаменті Годдінґ Картер згірдливо висловився про Збіґнєва Бжезінского, дорадника президента Джіммі Картера у справах крайової безпеки і назвав його „мислителем другої категорії". Годдінґ Картер, як відомо, зрезиґнував зараз після того, як зі становища державного секретаря зрезиґнував Сайрус Венс, який не погоджувався так само з Бжезінским і критикував невдачний військовий рейд для звільнення американських закладників в Ірані. Годдінґ Картер опублікував своє обвинувачення в журналі „Плейбой" і у довшій статті не тільки понижує Бжезінского, але також ставить під сумнів спосіб його політичного мислення і критикує президента Джіммі Картера за те, що він присвячував так багато уваги „підрядному філософові в ділянці закордонної політики", який, мовляв, дбав тільки про зріст його особистої карієри. Він ставить під сумнів деякі політичні потягнення Президента, які нібито спиралися один раз на порадах Бжезінского, а другий раз на порадах Венса.

ПОНАД 100 осіб зазнали поранення коли, правдоподібно з вини водія, підземний поїзд виїхав на останній станції Сейнт Джордж Феррі Термінал на Статен Айленді повною силою у муровану стіну. Поліція і відповідальні чинники транспорту думають, що випадок трапився тому, що станція знаходиться над землею і у мряці водій не побачив кінцевої зупинки. Це однак його не оправдує і керівники транспорту звільнили його негайно з праці аж до розгляду справи судовими чинниками. Вісім осіб були перевезені у тяжкому стані до шпиталю, а інших відпущено після надання їм першої допомоги.

ПРЕЗИДИНТ—ЕЛЕКТ РОНАЛД РЕҐЕН обраний „Людиною Року" широкопочитним і популярним журналом „Таймс", який уважає, що Реґен має надзвичайні здібности впливати на виборців і тому він відносно легко здобув таку подивуґідну перемогу над своїм демократичним противником. Видавці цього журналу пишуть, що Роналд Реґен не тільки здобув найвище у світі становище президента З'єднаних Стейтів Америки, але також відновив республіканську партію, а своєю поставою розбудив нові надії американського народу. Видавці журналу уважають, що якщо б Реґенові вдалося здержати інфляцію і дещо поліпшити економічне становище ЗСА то його популярність ще більше зросте.

ДЕПАРТАМЕНТ ЕНЕРҐЕТИКИ звернувся до президента Джіммі Картера, щоб він продовжив реченець контроверсійної програми заощадження енерґії в урядових будинках, які починаючи від 16-го січня 1981 року, повинні застосувати вже раніше заряджену програму консервації енерґії. У таких будинках, які підлягають контролі федерального уряду температура в зимі не повинна перевищувати 65 ступенів за Фаренгайтом і літом 78 холодження. Департамент переслав на руки Президента прохання ще 16-го грудня ц. р. з рекомендацією продовжити цю програму заощадження на чергових дев'ять місяців, щоб таким чином дати можливість новій республіканській адміністрації вийти зі своїми пропозиціями, а не йти з цією справою до Конґресу.

ЖИДІВСЬКА ЛІҐА проти знеславлювання Бнай Бріт інформує, що у З'єднаних Стейтах Америки помітний зріст антисемітизму. Названа жидівська організація зареєструвала 377 випадків образливих виступів, вандалізму, підпалювання синагог і валення нагробних пам'ятників та 112 фізичних нападів на людей жидівської національности. Натан Перлмуттер заявив, що студії виказують, що всі антижидівські виступи були ініційовані окремими людьми, а не організаціями чи установами. Антисемітськими витівками займаються також молоді люди, які рисують на будинках жидівських організацій фашистські свастики, вибивають вікна, а навіть підпалюють деякі об'єкти переважно при допомозі запальних саморобних бомб. найбільше вандальських виступів помічається у великих містах.

Синтетичний комплекс у Канаді працює з успіхом

Форт МекМоррей, Альберта, Канада. — Великий нафтовий комплекс у Форті МекМоррей, Альберта, з яким пов'язано було багато надій і який був близько банкрутства виправдав себе. Він працює з успіхом, продукуючи барилку нафти за 17 долярів, обнизивши свої кошти на вісім долярів у порівнянні з 1979 роком. Таким чином, зарібкова маржа така, що синтетична нафта, видобувана в Форті МекМоррей, витримує з успіхом ринкову конкуренцію. Комплекс „Синкрюд" побудований в терені, багатому на піски, насичені неначе асфальтом. Підігрівані до відповідної температури й піддані відповідним хемічним процесам вони видають нафтову ропу. Кількість тих пісків така велика, що з них можна буде добути, як дотепер обчислюють, втричі більше нафти, як є у найбільших світових резервах Савдійської Арабії. Згідно зі сподіваннями, ця нова метода добування нафтової ропи забезпечить Канаді постачання тієї енерґії на довгий час й зробить її незалежною від енерґетичного світового ринку.

То ж не диво, що федеральний канадський уряд уважав за доцільне розпрацювати зовсім нову енерґетичну політику Канади, щоб таким чином забезпечити її не лише тривалим постачанням енерґії, але також створити засоби, які дали б їй змогу поставити канадську економіку на рівні всіх інших передових економік світу. Крім комплексу Синкрюд, недалеко від нього положений значно менший, хоч раніше побудований комплекс „Санкор", побудований і ведений американською оливною компанією Сан Комплекс Санкору не має того переломового значення, що Синкрюд з огляду на його величину й продукційні методи. Продукція Синкрюду на 1980-ий рік була коло 30 мільйонів бочок ропи.

До того успіху дійшла Канада і ініціятори цієї справи після цілого ряду невдач і заломань. Завдяки співпраці уряду й приватних фірм удалося перебороти всі труднощі й невдачі. Синкрюд почався як виключно приватна спілка з участю американських нафтових фірм і їх канадських фірм. В 1974 році прийшла велика криза для того почину, коли фірма Атлантік Ричфілд відтягнула свою участь і відмовилася далі фінансувати почате діло. Охочих відкупити частину Атлантік Ричфілд не було і тільки фонди федерального уряду та урядів Альберти й Онтаріо врятували цілий проєкт. Сьогодні охочих стати спільниками — безліч.

У світі

ВДОВУ МАО ЧІЯНҐ ЧІНҐ знову на зарядження предсідника трибун[illegible]ено зі залі. Тим разом судові впорядчики мусіли її тягнути силою, бо вона не хотіла добровільно вийти. Причиною зарядження предсідника трибуналу були оклики Чіянґ на судовій залі — „ви фашисти", „ревізіоністи" (в комуністичному словнику це смертельний гріх, схарактеризований так Леніном), „контрреволюціонери", „я готова на смерть" тощо. Частину виступів Чіянґ передало китайське телебачення, але в моменті, коли впорядники взялися витягати її, телебачення перервано. Виступ Чіянґ закінчив судову процедуру процесу десяти. Після останніх виступів прокуратури й оборони судових сесій уже не буде, аж доки трибунал не приготує вироків.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА Дарвіча ель-Зоуні, близького співробітника президента Сирії Гафеза аль-Ассада, сирійська поліція й усі елементи державної безпеким почали широкозакроєну акцію арештів і поборювання всіх, які протиставляться сучасному сирійському режимові. Головну увагу звернули вони на середовища ісламських фундаменталістів, з яких рекрутуються члени Мусулманського братерства, однієї з головних організацій, що протиставляться Ассадові. Ревізії й арешти сполучені з кривавими зударами між державними органами й підпільниками або запідозреними в підпільній діяльності. З огляду на те, що органи безпеки нікого при арештах не милують, доходить до численних жертв. В одному тільки випадку в перестрілці загинуло семеро цивільних людей. Скільки впало на боці органів безпеки, комунікат не подав. Ці акції тривають далі й прибирають на силі.

ПОЛОЖЕННЯ В ПРОВІНЦІЇ АССАМ, Індія, загострилося до тієї міри, що всі працівники й приватні підприємства проголосили генеральний страйк. Безпосереднім поштовхом до генерального страйку було вбивство восьми демонстрантів державною поліцією. Демонстрації стали щоденним явищем у провінції Ассам, особливо в місцинах, розташованих над границею з Банґлядешом. Власне ці демонстрації почалися як протести проти іміґрації з Банґлядешу, звідки населення втікає від постійного майже голоду. Мешканці Індії, особливо Ассаму, побоюються, що наплив численних мас людей загрозить і їм голодом і нестачами. З часом ці демонстрації і протести породили ще й інші проблеми.

ІТАЛІЙСЬКІЙ ПОЛІЦІЇ удалося звільнити 18 закладників, членів в'язничної адміністрації, яких захопили збунтовані в'язні в тюрмі у Трані в Італії. Ця тюрма належить до категорії найвищої безпеки й у ній перебуває багато терористів, які засуджені на високі вироки. Збунтовані в'язні вимагали ліквідації усіх тюрм максимальної безпеки, яких є десять в Італії, й перенесення до тюрем, де свобідніший режим і вигідніші умови для втеч. Випадок у Трані прибрав небезпечні форми з огляду на велике число закладників і на погрози в'язнів, що вони готові вбити по одному закладникові, доки їхні вимоги не будуть задоволені. Щоб не допустити до того, уряд рішив ужити недавно створений спеціяльний збройний відділ. Озброєні наймодернішими засобами елементи цього відділу з гелікоптера наскочила на тюрму й після короткої боротьби звільнили закладників.

КОЛИШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Генрі Кіссінджер відбув особисту поїздку на Середній схід, у часі якої він мав зустрічі з різними провідними державними діячами; таким чином ця поїздка — що більше стають відомі ті зустрічі й інші справи, зв'язані з нею — поволі втрачає свій „приватний" характер. Між зустрічами, які відбув Кіссінджер, була зустріч з президентом Єгипту Анвар ель-Садатом. Президент Садат просив Кіссінджера „передати деякі звернення" майбутньому американському урядові, який перебере владу в країні 20-го січня.

ВАШІНҐТОН ВИСУВАЄ НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ

Вашінгтон, — Уряд президента Джіммі Картера зробив останні кроки для звільнення нелеґально притримуваних закладників в Ірані і якщо ці пропозиції не осягнуть цілі, тоді справу перебере новий уряд президента-електа Роналда Реґена, який перебере владу 20-го січня.

Нові пропозиції Вашінгтону, передані через альжирських посередників, є:

* звільнення закладників повинно відбутися незабаром, найпізніше в тижні, що починається 11-го січня. Якщо в тому часі закладники не будуть звільнені, справа автоматично переходить у відання нової адміністрації;
* американський уряд погоджується здепонувати на руки альжирського уряду п'ять до шість більйонів долярів одночасно з переданням американських закладників під охорону альжирських властей;
* Іран отримає ті гроші, які є частиною всієї замороженої суми, що дійде може до 11 більйонів, як тільки закладники будуть у дорозі до ЗСА, в американських руках;
* решта заморожених грошей буде предметом обов'язуючого арбітражу; з них також будуть покриті претенсії уряду ЗСА, а також приватних фірм і осіб до Ірану;
* уряд ЗСА допоможе урядові Ірану перереєструвати фонди покійного шаха, претенсії до яких висуває іранський уряд, а доля яких буде вирішена американськими судовими чинниками.

Не зважаючи на те, що американські пропозиції пішли далеко на зустріч вимогам іранського уряду, серед американських урядових чинників переважають песимістичні настрої в цій справі. З огляду на характер іранських урядових чинників і їх ірраціональну, зчаста зовсім непередбачену, поведінку, може наступити дальша проволока у звільненні закладників. Хоч з другого боку серійозне положення Ірану, зростаючі внутрішні заколоти, повставання утисканих іранським урядом національних меншин тощо повинні б приспішити процес звільнення закладників. Речник Білого Дому Джоді Павелл сказав: „Президент розуміє, як і всі ми, що шанси розв'язати цю проблему, заки він передасть урядування, значно змаліли. Одначе уряд зробить усе можливе для звільнення закладників".

Валєнса — „Людина року"

Париж, Франція. — Французький журнал „ле Поінт" обрав Лєха Валєнсу, теперішнього лідера незалежної профспілки „Солідарносьць" „Людиною року", і з цього приводу кореспондент цього видання перевів окреме інтерв'ю з Валєнсою у його приватному помешканні в Ґданську. Інтерв'ю тим цікаве, що Валєнса, не зважаючи на всякі погрози польської Комуністичної партії і все ще існуючу загрозу інтервенції Совєтського Союзу та військ Варшавського Пакту, поставив справу польського патріотизму і рішучости польських робітників боронити свою волю на перше місце. „Совєтські танки ніколи не змусять нас працювати", — заявив Валєнса французькому кореспондентові. Очевидно, він, Валєнса, дуже добре розуміє, що під теперішню пору Польща потребує спокою праці, доброго плянування, економічної допомоги і солідарної постави всього народу, щоб перебороти політичні та економічні труднощі. Він, однак, відмовився відповісти на запитання журналістів, чи у випадку совєтської інтервенції [illegible] профспілка „Солідарносьць" закликала б поляків до спротиву, бо таку відповідь, на думку Валєнси, могли б різно інтерпретувати у Варшаві і в Москві.

„Совєтський Союз, — заявив Валєнса, — каже, що він є приятелем Польщі і польського народу і за нормальних обставин ви не сподіваєтесь, щоб приятель вдавався до насильства.

Продовжуючи розмову, він додав, що „танки можуть змасакрувати польський нарід, але вони не спроможні заставити робітників до праці, якщо вони добровільно не захочуть працювати".

Валєнса звернув увагу Заходу, що Польща стоїть перед дуже трудною зимою, і, якщо зайде потреба, профспілковий рух апелюватиме за допомогою до споріднених західніх профспілок, але спершу Польща попробує сама власними силами розв'язати проблему. Профспілка „Солідарносьць" вимагатиме справедливого розподілу національного доходу з податків, від чого уряд дотепер втікав, і всякі звернення у цій справі не давали жадних наслідків.

Влада „сконфіскувала" тіло Н.Мандельштам

Москва. — Тут померла Надєжда Мандельштам, дружина одного з найбільших російських поетів доби „проклятих років" комунізму, Осіпа Мандельштама. Померла вона у віці 81 років, 27-го грудня, а день пізніше несподівано совєтська влада „сконфіскувала" її тіло, щоб не допустити до маніфестаційних похоронів, які приготовляли російські письменники і група спадкоємців покійної, яким вона записала те, що по ній залишилося.

О. Мандельштам — один з великої квадриґи акмеїстів, що складалася з Анни Ахматової, Ніколая Ґумільова та Бориса Пастернака, групи поетів символічного напрямку, загинув в одному з далекосхідніх концентраційних таборів десь у 1938 році, або недовго пізніше. Арештований і переслідуваний комуністами за свою поезію загинув смертю невідомого каторжника у глибокій тайзі, чи на пересильному пункті. Сьогодні в СССР деякі з його віршів видані офіційними видавництвами, але повна збірка творів вийшла друком тільки у вільному світі.

Н. Мандельштам, з дому Хазін, тип „старої жидівської матері", що ціле життя віддала опіці над своїми близькими, зокрема над чоловіком, з яким одружилася 1924 року. А після його смерти в неймовірних злиднях і переслідувана совєтськими органами збирала порозкидані його вірші, заховувала в найбільш неправдоподібних місцях, щоб колись передати до вселюдської скарбниці великої поезії. Сама вона також увійшла в ряди клясиків російської літератури двома великими книгами „Проти надії сподіватись" (1970), та „Втрачена надія" (1974). В обидвох цих книгах, які переложені на численні мови, вона в деталях розказала про неймовірне пекло совєтської дійсности, а на його тлі про себе і свого чоловіка. Ті книги показують два незнищимі кришталі людського роду, які аж до гіркого кінця чесно зберегли й відстояли свою

(Продовження на ст. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Свобода і мир

Нашому поколінню довелося жити у тривожних часах і умовах. Здавалося, що після несамовитого досвіду двох світових війн, після мільйонових жертв в людях, ніяка упорядкована державна система і ніяка відповідальна сила в світі не буде шукати авантюр, побрязкуючи зброєю, ані тим більше не буде намагатися збройною силою розв'язувати політичні проблеми. Але тільки так здавалося, бо виявилося, що такі держави й такі сили є.

Совєтський Союз створив і утримує колосальні збройні сили. Колосальні вони числом людей і технікою. І цією силою намагається він впливати на розвиток подій у світі. А це призводить до збройних конфліктів, інтервенцій, загроз. Одначе й це не вистачає Москві. Вона наштовхує різні інші держави на збройні конфлікти, допомагаючи їм зброєю, фінансами, воєнною експертизою. Світ з обуренням зареагував на совєтський напад на Афганістан, але майже зовсім мовчить, коли Москва озброює арабів — держави і терористичні групи — та наштовхує їх на збройну розправу з Ізраїлем або на інші авантюри, як, наприклад, у випадку Лівії, де лівійські збройні інтервенції можуть закінчитися наслідками величезних розмірів. Таким чином Совєтський Союз створює конфліктні вогнища, які мають у собі потенційні дані вибухнути значно великим пожаром.

Одначе ця політика явної прихованої агресії не доведе, бо не може довести, до будь-яких тривалих наслідків. Вона протиставиться найосновнішим течіям нашої доби. Вона пробує йти всупереч напрямним розвитку, притаманного нашій епосі. Москва намагається здійснювати те, що не до здійснення. Імперія, клясова боротьба на смерть, диктатура однієї соціяльної групи й однієї політичної партії — це сьогодні антисторична дивовижа. Бо наша доба — це доба двох основних вартостей: свободи і миру. І до тих вартостей прагне й прямує людський рід. Він не завжди йде прямим шляхом, він збивається з дороги, йде окружною дорогою, але все одно він посувається, зближається до цієї цілі.

Свобода реалізується в двох плянах. У відношенні між народами і внутрі народів, у відносинах людей між собою і до держави та вищих соціяльних елементів. Совєтський Союз своїми теоретичними напрямними, а ще більше своєю практикою заперечує свободу в обидвох відношеннях. Він силоміць підпорядковує людину комуністичній доктрині, а навіть своїй інтерпретації тієї доктрини, а народи русифікує й намагається, знищивши їх ідентичність і всі духові й соціяльні особливості, злити в одному „общему катьолку", в російській імперії.

Таким чином Совєтський Союз знищує всіляку передумову тривалого миру в світі. Доки один нарід буде панувати над другим або його використовувати, доти буде конфлікт. Пануючий намагатиметься тримати підкореного в залежності, а поневолений буде робити все можливе, щоб звільнитися. А внутрі народу, доки будуть визискувані, меншеправні й більшеправні громадяни, доти між ними буде боротьба. Через це балакання про мир — це безгрунтовна пропаганда. Москва напевно свідома того, що своїм пустомельством про мир вона намагається впровадити світ у блуд стосовно своїх цілей і намірів. Той, хто направду хоче миру, обстоює свободу для всіх народів і для всіх людей.

Коли ж до цього додати відомі совєтські проникання у світ, агресивну політику, сполучену зі збройними інтервенціями в чужих країнах, поєднану з ідеологією клясової боротьби й остаточного панування однієї кляси після знищення усіх інших, то стане ясно, що не за мир бореться СССР, а руйнує всі і всілякі основи під ним.

Але мир у світі буде і попередить його свобода всім народам. Він прийде не завдяки Москві, але якраз проти неї!

В Москві під бібліотекою ім. Леніна відбулася демонстрація групи дисидентів в обороні жидівських політичних в'язнів в СССР. Демонстрація відбулася 25-го грудня, який проголошено „Днем солідарности з в'язнями Сіону". Демонстрація ця нав'язала до судового процесу проти 26 осіб, яким прокуратура робила різні закиди у зв'язку з відомим схопленням літака у Ленінграді. Деяких засуджених у тій справі звільнено й вони виїхали за кордон. Інші ще далі перебувають у тюрмі. На демонстрантів накинулася поліція, деяких з них потурбовано, а інших арештовано.

СУДОВІ ЧИННИКИ Західнього Берліну уневажнили присуд голляндця Марінуса ван дер Люббе, якого засуджено гітлерівським судом на кару смерти за підпал Райхстаґу 27-го лютого 1933 року, місяць після приходу до влади в Німеччині Гітлера. Згідно з судовою процедурою Прусії яка обов'язувала в Берліні, в квітні 1934 року йому топором відтято голову. 1967 року берлінський суд на вимогу брата Люббе, який живе в Голляндії, переглянув справу Марінуса посмертно й „зменшив присуд" з кари смерти на вісім років тюрми. Одначе брата Марінуса це не задоволило. Він далі домагався повного перегляду справи тим більше, що постійно появлялися нові докази невинности Люббе. Анулюючи всяке обвинувачення проти Люббе і його присуд, прокуратура в Західньому Берліні не подала ніякої інформації, хто ж у такому разі підпалив Райхстаг. Загально припускають, що цього доконали люди тодішнього президента Райхстаґу Германа Ґерінґа

Ярослав Гайвас

ЧЕРВОНІ БРЕДНІ

Вже таки докучає Москві зростаюча національно-політична свідомість українських народних мас, відродження прагнень до самобутньої, національно-суверенної культурної діяльности, а найбільше український націоналізм. Московські емісари в Україні, а до цього їхні українські вислужники не можуть не бачити, як нога в ногу зі світовими національно-визвольними рухами щораз виразніше помітне народне зрушення в Україні. А на тому тлі виростають провідні одиниці, які щораз виразніше й голосніше, не прикриваючись, домагаються тих прав для свого народу, що в усьому світі стають самозрозумілою базою людських і національних відносин. Це до тієї міри непокоїть „старшого брата", що він розпочав нову фазу наступу на українське життя. В краю і в світі.

Культурний відтинок

Випробуваними методами „старший брат" починає з культурного відтинку. За кордонами появляються щораз частіше й щораз численніші ансамблі, зложені з декількох мистців і з десятка-двох „сотрудників органів безпеки", які при допомозі українського слова, української пісніу намагаються просувати російські імперіялістичні ідеї, оправдувати **русифікацію в Україні і в усіх інших країнах поневолених Москвою. Дружба, співпраця, мир — це найчастіше вживані ними слова, а за цими словами — дивізії, десятки тисяч танків, КҐБ і тюрми та концентраційні табори, як висліди того совєтського „миру" та дружби.** Одночасно з тим у підсовєтській пресі знову розпочалася повінь нерозбірчивих атак на все, що українське, народне, самобутнє, що хоче бути вільним і незалежним; для цієї „мирної" акції заангажовані в першу чергу нещасні робітники пера, яких після короткого інструктажу заставляють виписувати різні наклепи на свій власний нарід та на своїх земляків.

Навіть поети й письменники з ім'ям заставлювані робити ту бридку роботу. Таких виступів на замовлення і на примус з Москви так тепер багато, що їх ані пересструвати не можна. Але для ілюстрації та для характеристики треба щоякийсь час на дещо звернути увагу, щоб ще раз і ще раз переконатися, чим дихає червона Москва. Ось у „Радянській Україні" з 5-го грудня 1980 року появилася майже на півсторінки стаття відомого поета Дмитра Павличка. Був він і серед нас і намагався демонструвати свій „український патріотизм" і любов до українського народу", а тепер у статті „Зметені в нікоту" дає доказ тому. Пише він з приводу появи повісти „Операція без пострілу" Володимира Орленка. Взагалі тепер стало модно в СССР писати повісті і поеми про українських націоналістів. В пресі заповіджені й інші видання таких „шедеврів".

Пощо стільки уваги?

Пише про українських націоналістів і самостійників Павличко, що вони „Зметені в нікоту..." То пощо ж тоді присвячувати їм стільки уваги, трудів, засобів і аж такими силами наступати на них? Невже ж не краще тими засобами й тими силами „будувати комунізм"? Щось воно не так, як пише в заголовку Павличко. Та це ніщо в порівнянні, що він пише в тому своєму опусі. Від підсовєтських письменників Москва вимагає через свої органи, тобто цензуру, КҐБ, а також „ударом по шлунку", тобто відмовляючи можливости заробітку на прожиття, щоб ті не рахувалися з фактами, з правдою, а тільки поширювали пропагандивні бредні. Очевидно, робить це і Павличко, бож йому за те платять, дають ордени, „путьовки до здравниць", навіть пашпорт за кордон. Але цим разом зачаджений пропагандою або застрашений „товаришами з вулиці Короленка в Києві", тобто з централі КҐБ, таки переплюнув себе.

Навіть не кліпнувши оком, він пише „Донцови і Бандери свідомо йшли на будь-яке співробітництво аж до освєнцімського! — з „творцями нового порядку в Европі". А ж він найкраще знає, що власне Бандера в іншому концентраційному таборі перебув гітлерівський похід на схід, а в тому, власне, Освєнцімі загинули закатовані його два брати, Олександер і Василь. Отже, ще тільки бракує написати, що Степан Бандера приложив рук до цього. Але це певно виконає якийсь інакший павличко.

Інший задум

Серед подібних брехонь Павличко в тій своїй статті виявив ще й інший задум совєтської влади: задум наступу на українську громадськість, на широкі кола української інтелігенції, провідних людей різних ділянок національного життя. Він пише: „Відповідальність за виховання кровожерливих і зрадницьких інстинктів серед галицької та волинської молоді, з якої переважно рекрутувалися жовто-сині „легіони" паход ків Гітлера, лягає на українське зарозуміле, тупоумне й боязливе панство, на українську буржуазно-міщанську еліту, на уніятських фанатиків і мракобісів."

Застосування совєтським режимом злочинного принципу збірної відповідальности — річ не нова. На тому кримінальному принципі Ленін побудував цілу свою ідею „червоного терору". Але ніхто не міг припускати, що відносини внутрі СССР є аж такі важкі, що треба знову страшити гро-

(Закінчення на стор. 4)

Святослав Караванський

Дружня бесіда

ПИТАННЯ: Як допомогти нашим дисидентам безпосередньо й індивідуально?

ВІДПОВІДЬ: Очевидно, щоб допомогти в такий спосіб, треба зв'язатися з конкретним дисидентом і налагодити з ним відповідний контакт.

Тільки мені здається, що набагато кращий шлях допомагати дисидентам — це скористуватись послугами тих організацій, які створені для здійснення такої допомоги і які мають за собою досвід у цій галузі.

В Америці таку роботу здійснює ЗУАДК — З'єднаний Американсько-Український Допомоговий Комітет. Особисто я і моя дружина протягом перших місяців нашого побуту у ЗСА діставали щомісячну допомогу від ЗУАДК-у. Я і моя дружина відмовились від відкриття персонального рахунку в ЗУАДК-у і підтримали ідею, щоб був створений загальний „Фонд допомоги політв'язням", який би відповідно розподіляв громадські пожертви між тими, які такої допомоги потребують. Ішлося про влаштування новоприбулих у новій країні. І хоч ми відмовилися від особистого рахунку, ЗУАДК приймав пожертви, які були адресовані нам персонально і передав їх нам персонально. Допомагав ЗУАДК і іншим дисидентам — саме на рахунок ЗУАДК-у приходили пожертви для конкретних політв'язнів. І ці суми були передані конкретним дисидентам. Про те, кому і скільки було виплачено, були публікації в пресі.

Отже, на мою думку, ЗУАДК цілком і повністю дає собі раду з цим нелегким клопотом, маючи для цього відповідний штат і відповідні юридичні права. Так ЗУАДК кожному жертводавцеві дає довідку, яка дозволяє йому відтягнути суму пожертви від державного податку. Жертвуючи персонально, жертводавець такої довідки не дістане.

ЗУАДК організований ще довоєнною „заробітчанською" еміграцією. І він допомагав влаштуватися в Америці багатьом прибульцям нової „політичної" еміграції. Як стало мені відомо, ЗУАДК тільки „спровадив" до Америки 70,000 еміґрантів з Европи.

Чому ж, цікаво, політична еміграція повинна ігнорувати інструмент, який себе зарекомендував і який є свідченням нашої організованости та нашої зрілости, інструмент, який централізовано допомагає у влаштуванні новоприбулим дисидентам?

Тому я користуюся нагодою підкреслити, що краще і надійніше оформляти свою допомогу через ЗУАДК.

Роман Завадович

МЕЧ І КНИГА

(Спроба рецензії)

Володимир Барагура: „Меч і книга". В-во „Добра книжка", Торонто, 1980. Стор. 112. Ілюстрації Петра Андрусева та Михайла Михалевича.

Заголовок збірки оповідань дуже добре відповідає її змістові. В першій частині автор вказує на меч, що ним українські лицарі обороняли рідну землю від ворогів, а в другій розповідає про працю письменників, меценатів, перших друкарів для розвитку рідної духовної культури та уривки з біографії письменників.

Збірка „Меч і книга", вже вдруге видана і поширена змістом, складається з 25 оповідань. Автор назвав їх історичними і біографічними оповіданнями. Очевидно, що він міг вибрати лише ті чи інші досить короткі уривки, що змальовують наше історичне минуле і життя письменників у їхньому дитячому та молодечому віці. Все таки він помістив у них велику кількість подробиць з давнього побуту, особливо військового, манастирського і шкільного. Варто звернути увагу, що в розповідях про події з історії княжої доби, автор тут чи там уживає архаїчного стилю, що своїми словами нагадує нам „Слово о полку Ігоревім та давні легенди, які він по-своєму переказує.

Одночасно дуже добре, що наприкінці кожного оповідання він вмістив невеличкий словничок, який при допомозі синонімів і пояснень дає читачеві можливість зрозуміти рідко вживані й архаїчні слова. Такі „словники" знаходимо у багатьох виданнях для дітей (між іншим, у журналі „Веселка"). Вони розвивають мову читача і збагачують його запас слів. Тож уже під заголовком на титульній сторінці читаємо, що ця збірка призначена передусім для дітей старшого віку — значить тих, що вчаться у вищих клясах рідних шкіл і українознавчих курсів. Однак збірка не неприступна чи затяжка і молодшим читачам з уваги на загальний зміст та ідею.

В кожне оповідання автор уклав якусь основну думку, щоб збагатити його моральним, — але не моралізуючим, — сенсом. Тому і смерть на полі бою героям не страшна. „Головами поляжем, а не посоромимо стягів наших і рідної землі", — кажуть княжі дружинники. „Золота і самоцвітів не хочу, бо не боровся для слави я, а щоб не дати посміятися поганому степовикові над землею нашою", — заявляє отрок (героїчні та патріотичні моменти. Князь Мстислав, поборовши касів, будує церкву на честь Богородиці, бо „не ;ише любив батьківщину і лицарську славу, але був богобоязливий" (патріотичний і релігійний моменти). Преподобний Нестор молиться, щоб Бог допоміг йому написати цю книгу (Початковий літопис) не ради власної користи, а ради „прославлення імени Твоєго й усього нашого народу".

Він каже до майбутнього читача: „На тих сторінках читаєш про нарід, з якого ти вийшов, і треба тобі знати, що другого такого народу нема на світі" (ідея любови рідного народу). Перший „книгопечатник" в Україні, Іван Федорович, вручаючи князеві Константинові Острозькому історичного значення Біблію, називає його „добродієм і ктитором української культури". Відповідаючи йому, князь-меценат підкреслює, „щоб ця книга служила спасінню душ людських, поправі моральности і обичаїв, навчанню мудрости нашого народу і стала йому зброєю в обороні від ворогів, що напосілися знищити її" (це звеличення ролі книги, що має також бути духовною зброєю проти ворогів). Знаходимо там також оповідання про давні звичаї (Різдво в бурсі) та про боротьбу козаків з Гетьманщини і вояків Української Повстанської Армії проти наїзників.

Окрема частина збірки — це вибрані моменти з життя Шевченка, Франка і Лесі Українки, тих „велетнів на верхів'ях" нашої літератури. Автор розповідає, як Шевченко непохитною волею став славним малярем і як спогади його діда Івана дали йому матеріял для написання поеми про визвольні подвиги предків. Тут бачимо молодого Франка, що „забутий ув ослячій лавці", несподівано здивував учителя і товаришів феноменальною пам'яттю, яка вивела його в славні письменники, що боролися пером за кращу долю свого народу. Наприкінці автор дає сильветку Лесі Українки, яка вже дитиною віщувала, що ступить на „верхів'я поетичної творчости".

Варто згадати про ілюстраторів, що своїми картинами доповнили те, чого автор не розказав словами. Це Петро Андрусів, що ілюстративно оформив перше видання з 1954 року, і Михайло Михалевич, що зілюстрував додаткові оповідання та виконав повнокольорову обкладинку. Подвійний друк, чорний текст. Оповідання не були спершу подумані як цілість і лише згодом увійшли в збірку, тим більше що між ними була тематична та ідейна пов'язаність. Все таки через цю спорадничність між оповіданнями є деяка нерівність під оглядом літературного і стилістичного опрацювання.

(Продовження на ст. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Загальна виставка в ґалерії „ЕКО" в Детройті

Загальна малярська виставка українських мистців Детройту була цього року чисельно збагачена участю чотирьох молодих адептів мистецтва, що дає запоруку дальшого розвитку малярства в нашому місті. Подаючи побіжну характеристику поодиноких мистців, починаємо від цієї групи.

Дві сестри — Аня й Марічка Никифоряківні. Їхнє заінтересування концентрується в першій мірі на краєвидах. Вони звертають увагу лагідністю добре підібраних кольорів, а квіти Ані — це вияв ніжности її світосприймання і реакції на їхню красу. У обох правильне відчуття перспективи і, об'являючи зародки великого обдарування, напевно кожна з них з бігом часу виробить свій власний стиль.

Наталя Лончина виказує нахил до деталічного опрацювання сюжету і повздержливість в уживанні барв.

Роман Петращук вдаряє свіжістю кольорів своїх краєвидів, і великим багатством відтінків однієї барви. Оригінальна, може навіть легко провокуюча назва картини „Вівтар пластикової рожі". Провокуюча тим, що рожа—найменший об'єкт цієї картини, а однак маляр поставив її на першому місці, підкреслюючи тим, що найважніше в житті — це краса.

Юрій Крохмалюк-це поетична візія реального. Його „Мушлі",начебто із зачарованого світу. Самі цілковито реальні, може аж пересадно, але тло їхнє таємне, нерозгадане. І так у нього виходить дивна сполука чогось добре відомого, з чимсь непроникненним і нерозгаданим. Його реалізм — це віддзеркалення дійсности, баченої через побільшуюче скло.

Картини Галини Конопада-Цісарук. Тут виглядає, що ціллю малярки було уложити певні площини і лінії, так, щоб у дуже непомітний спосіб вони виносили на поверхню вигляд чогось реального. Одні картини із зазначенням глибини простору,другі—плоскі, де пасма багатотіньових барв хоч натякають на щось реальне, начебто на якісь будівлі, радше вказують, що головним зацікавленням малярки було випрацювання співвідношення вжитих фарб, завдання , яке вона розв'язала в оригінальний і цікавий спосіб.

Ярко Козак — тематично багатий. Крім краєвидів, є у нього портрети, ікони й абстракти. Якщо мова про напрям розвитку його стилю, — то він став багатшим

(Закінчення на стор. 4)

Василь Ящун

КУЛЬТУРА НАРОДУ — ТВОРЧИЙ ЧИННИК ЙОГО ІСТОРІЇ

(III)

Українська філософія до XVII століття розвивалась підо впливом філософії Арістотеля і св. Томи з Аквіну, пізніше підо впливом німецької ідеалістичної філософії Канта, Фіхте, Шеллінга і Гегеля. Григорій Сковорода, сучасник Канта, у своїй філософії розробляв Сократове „пізнай себе самого", ідеї Арістотеля і Платона й подав власне розуміння людини як мікрокосму, що є відбиткою макрокосму. Це все він поклав на фундаменти сутньо християнської метафізики і в цьому головно його оригінальність. З інших імен слід згадати Памфіліюса Юркевича, який був учителем російського філософа Соловйова; Олександра Потебню (філософа мови), і з найновіших — Вячеслава Липинського.

Оце лиш приблизний реєстр деяких визначніших творців певних галузей культури українського народу до большевицької революції. Цей розвиток культури продовжувався в Західній Україні, — де діяла славна Богословська Академія у Львові й університет, — і в Празі та Варшаві. Тут гуртувалося багато наших учених і студентів.

По революції в УССР місце основного ідеалістичного світогляду зі заякореною в ньому християнською традицією, під прапором яких упродовж дев'яти століть відбувався розвиток усіх ділянок української культури, зайняв тотально протилежний йому світогляд діялектичного матеріялізму з побудованою на ньому диктатурою й тоталітарною тиранією. Тут також появлялося і появляється величезна кількість книжок, журналів, словників, фільмів, платівок тощо, але з цієї маси матеріялу тільки праці в ділянках невтральних стислих наук не виставляють їхніх авторів на небезпеку суворої критики партійних апаратчиків і епілогу цієї критики — засуду „за антирадянську пропаганду". Такі бо праці своїм змістом не можуть мати безпосереднього зв'язку з декалогами тоталітарного режиму. Зате великі обмеження накладено на науковців і професіоналів інших ділянок і на письменників, поетів, мовознавців, мистців, композиторів, істориків і їм подібних. Продукція їхня мусить цілком відповідати комуністичній ідеології та служити знаряддям пропаганди цієї ідеології. Відхилення від цієї лінії не толерується.

Автори таких праць наражені на переслідування КҐБ, а то й тюремні муки, заслання в табори тяжких робіт або й смерть. Жертвами цієї нелюдської сваволі над свободою й гідністю людини впали тисячі творців нашої культури, сотні наших наукових сил — світських і церковних. Прикладом останніх трагедій є Володимир Івасюк, якого найдено закатованим біля Львова; Алла Горська, Гелій Снєгірьов (Гаврило Стріляний), Михайло Мельник, Віктор Кіндратович і багато інших, які загинули загадковою смертю.

У якому ж становищі є ми, викинені долею з рідної батьківщини? Протиставитись фізичній силі ворога, узброєного по зуби наймодернішою зброєю, ми не можемо. Проте ми можемо й повинні протиставити ворогові нашу морально-духову силу ідеалістичного світогляду, що запевнює свободу й гідність кожній українській людині, та силу наших наукових і культурних надбань — плодів свобідного розуму й вільного духу. Ці надбання нам треба подвоїти, пам'ятаючи про гасло Івана Франка — „Кожний думай, що на тобі мілліонів стан стоїть, що за долю мілліонів мусиш дати ти отвіт" — імператив для кожної української людини, яка має дані і можливість збагачувати культуру українського народу на поселеннях.

У такому становищі є українські вчені і професіонали різних ділянок і наші студенти, які в недалекому майбутньому стануть ученими й професіоналами. На них передовсім лежить цей обов'язок тепер і в майбутньому. Особливу увагу слід посвятити гуманістичним, соціологічним, економічним та історично-політичним наукам, бо власне ці науки в УССР викривлюють правду про Україну: її історію, етнографію, фолкльор, мистецтво, ідейні змісти літературних творів і т.д. Цю викривлену правду,що нею годують студентів у вузах (вищих учбових закладах) в УССР, треба спростувати науковими працями, що служать загальному добру українського народу.

Українська спільнота повинна якнайбільше допомагати нашим студентам у їх студіях фінансовими засобами. Це доцільно робити шляхом грошових пожертв на стипендійні фонди при наших високошкільних і наукових установах, як теж і організаціях. Ось, наприклад, із стипендійного фонду при Українському Технологічному Товаристві в Пітсбургу користають рік-річно вісім-десять студентів уже сім років. Як тепер в університетських залях, так і пізніше — на своїх становищах ці стипендисти пам'ятатимуть, що вони були українській спільноті на серці, що ця спільнота була з ними, що допомогла їм морально й матеріяльно осягнути їх студійну мету. Це скріпить у них почуття й розуміння їхньої української ідентичности. А цю ідентичність їм слід зберігати. Від якости цієї ідентичности залежатиме теж реальна можливість зацікавити собою й українською справою американське якісне середовище в різних секторах життя — науковому, політичному, суспільно-громадському й культурному, та мати певний вплив на це середовище.

Творчими осередками культури народу є, очевидно, його наукові установи, університети, інститути, академія наук тощо. Тому нам слід вважати за наш морально-національний обов'язок давати їм фінансову допомогу, щоб уможливити їм видавання наукових праць і розсилання їх по університетських бібліотеках.

Творенням високоякісних праць різновидів нашої культури на еміграції ми надроблятимемо те, що в Україні завмерло, втратилось або заглушилось у наслідок бур'янистих посівів совєтської антикультури. Тими надбаннями ми зберігатимемо ланцюг традиції нашого народу і збагачуватимемо якісно його історію.

(Кінець)

Появився...

(Продовження зі стор. 1)

і англомовну статтю ред. Ігоря Длябоги про 75-річний шлях КОУАО.

Ювілейний Збірник, як вже було сказано, багато ілюстрований фотознімками з важливіших подій у громадському житті, а також особистими фотографіями голів КОУАО. Збірник містить також 13 сторінок оголошень українських організацій і підприємств, які в значній мірі спричинились до появи цього видання. Ціна книжки п'ять долярів і її можна набути, пигучи на адресу: United Ukrainian American Organizations, 140 42 Second Ave., New York, N.Y. 10276.

Влада „сконфіскувала"...

(Закінчення зі стор. 1)

людську гідність. Він упав з фізичного вичерпання, вона залишилася з однією ціллю: передати світові перлини його творчости.

Обидвоє жиди, вона навіть стала визнавцем православ'я, належали до тих людей свого роду, що ввійшли в чужу, в даному разі російську культуру свого окруження, дали їй свій геній, але ні словом, ні вчинками не заперечили і не відмовилися від свого народу. Значну частину свого життя перевела Н. Мандельштам в Києві, де вона студіювала та переживала короткий час з чоловіком, але їхні контакти з українським життям були тільки спорадничі.

Виставка УСК в Ля Саль коледжі у Філядельфії

Група студентів із проф. д-ром Юрієм Перфецьким

У неділю, 9-го листопада, у Ля Саль коледжі у Філядельфії відбувся традиційний річний „Опен гавз". Коледж відкрито для батьків студентів та гостей, які мали змогу відвідати всі відділи коледжу та оглянути різні виставки та імпрези.

Український Студентський Клюб, який існує тут уже понад 20 років і який цього року нараховує понад 40 членів, використав цю нагоду, щоб показати неукраїнцям свою спадщину. Темою дня було мотто — „Ми живемо своїми традиціями".

СК підготовив виставки в двох кімнатах. У першій студенти влаштували виставку, присвячену традиційному українському Великодню. На збудованому престолі стояли золоті свічники, хрест та Євангеліє, позичені від о. Романа Мірчука, алюмнуса цього коледжу та першого голови УК. Поблизу на меншому столі лежали чудові вишивані ризи та вишиваний фелон, позичений від о. д-ра І. Біляничa. По другій стороні кімнати стояв стіл, застелений до Великоднього свяченого зі всіма традиційними стравами, перед якими стояли карточки з поясненнями в англійській мові. Виставку завершив стіл з десятками прекрасних писанок. Над ним висіли афіші, які пояснювали символіку писанок. Студентки давали всі пояснення гостям і самі писали писанки.

В другій кімнаті студенти зробили загальну виставку вишивок, кераміки та різьби. Тут члени Клюбу частували гостей варениками, голубцями та солодким.

Мистецька частина УК була дуже успішною та викликала подив у глядачів.

Ця частина відбулася у просторому вестибюлі — „Олні Голл", і їй приглядалися сотні гостей. Члени клюбу Оленка Левицька та Михайло Крочак виступили в сольовім танку, а в „Метелиці" долучилися до них Рома Шкільник, Микола Ярмолюк, Никита Веремієнко, Оля Маслій, Адемар Раковський, Марта Любинська. В окремій точці виступила молода пара — бандуристка Галя Антоненко і співак Євген Шкільник.

За свій труд УСК був нагороджений першим місцем серед клюбів. До цього великого успіху спричинилися Марта Качай, Галина Горасцька, Ліза Савчук, Павло Галас, Павло Казморський, Левко Пиріг, Зорян Дубенко, Тарас Трипупенко, Михайло Федів, Марко Левицький. Дорадником Клюбу є проф. д-р Юрій Перфецький.

О. Л.

ТОВАРИСТВО СВ. СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє: на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД зложили:

X — 1980

33,000.00 дол. — Зі спадку бл. п. Івана Марків — Філядельфія
1,000.00 дол. — д-р Василь і Марія Палідвор, з нагоди золотого ювілею вінчання
600.00 дол. д-р Олександер Гудзяк
по 500.00 дол. — проф. Іван і Леонтина Боднарук, Михайло Стельмащук в пам'ять своїх родичів
200.00 дол. — д-р Ольга Коропей в пам'ять чоловіка бл. п. д-ра Осипа Коропея і шваґра Остапа Коропея
185.00 дол. збірка в Пассейк
по 100.00 дол. Український Братський Союз в Чікаґо, д-р Роман і Лідія Смик, д-р Евген Стецьків, Павло Німець — власник підприємства Квін Сиі, Степан Мартиняк, Теодор Федишин, Н. Н.
по 50.00 дол. Наталія і Єремія Дубик, Н. Н., д-р Дарія і Ярослав Миндюк в пам'ять бл. п. д-ра Юрія Малецького
по 25.00 дол. — Омелян і Юлія Урбанські, Роман Гладкий в пам'ять бл. п. д-ра Володимира Прокоповича, Анна і Мирослав Кушнір, Петро і Ярослава Оришкевич
по 20.00 дол. Стефан Волянський, Марія Стефанишин, Володимир Михайлів в пам'ять бл. п. Володимири Ценко
по 10.00 дол. — Константин Дидинський, Микола і Марія Луцькі в пам'ять бл. п. Лева Романюка, Михайло Джорджа, Денис Кузьмович, Олександра іБогдан Фльорчук в пам'ять бл. п. інж. Любомира Івасиків

В пам'ять бл. п. Христини Губіцької зложили:

25.00 дол. — Дарія О. Стахів
20.00 дол. — З. і І. Бундзяк
5.00 мґр Я. Кравчук

Листа ч. 1379, Ню Йорк, збирав п. М. Пирський

100.00 дол. — Марія Шепарович
по 25.00 дол. — О. Кулинський, Григорій Чайковський, Марія Пилип

В пам'ять бл. п. д-ра Володимира Ленця (збірку перевів мец. Микола Радович)

50.00 дол. — Стефан і Катерина Качмарські
25.00 дол. — Ярослав Прухніцький
по 20.00 дол. — Олександер і Соня Іваночко, Володимир і Наталія Пеленські, Гена Сітницька

Листа ч. 1380, в пам'ять бл. п. Івана Домбчевського, Філядельфія (збирали: Ю. Головчак і Р. Ярош)

20.00 дол. — д-р Тетяна Цісик
по 10.00 дол. — Надія і Осип Німилович, Слава і Мирон Білас, Богданна і Евген Михайлів, Микола Ничай, Марія і Теодор Угорчак, Катерина і Віра Пак, Надія і Юрій Цегельські, Наталія і Микола Алексевич, Микола і Катруся Штинь, Іванна і Мирослав Субтельний, Олена і Юліян Головчак, Юлія Рудницька
по 5.00 дол. — Ірена і Роман Ярош, Мирослав Абрисовський

Листа ч. 1330, Ельмайра Гайтс, збирав Василь Осташ

по 25.00 дол. — Василь Осташ, Відділ УККА в Ельмайра Гайтс
по 20.00 дол. — Іван Іващишин, о. Пилип Бумбар
по 10.00 Домініка Гуцул, Николай Ференц, Михайло Осташ, Володимир Корчинський, Іван Чопко, Василь Салиґа, Петро Климовський, Володимир Сулима, Йосиф Більський, Николай Гапчук
по 5.00 дол. — Катерина Осташ, Николай Юхімік, Марія Гречканич, Мелянія Осташевська, Михайло Дучий, о. Петро Лісовський, Василь Костів, Павло Німець, Николай Мартинюк, Віронка Урущак, Михайло Петрик
3.00 дол. — Іван Шевчик
2.00 дол. — Марія Опар, Павло Добуш, Марія Білоус, Катерина Юрчак, Ірена Юрчак, Василь Цап, Анна Мартинюк, Василь Петрик, Параскевія Стецько

Збірка в Балтімор в пам'ять бл. п. Анни Саламаха. Збіркою займалося Українське Патріярхальне Т-во в Балтімор, збирав проф. П. Войтович

по 50.00 дол. — Ольга і Іван Подусовський, Богдан і Богданна Саламаха
по 20.00 дол. — Надія і Іван Гафткович, Галина і Едвард Мельничук, Ярослава і Евген Саламаха
15.00 дол. — Петро і Володимира Войтович
10.00 дол. — Анна і Іван Врублевський, Богдан Принада — Родина, Емілія Панасюк
по 5.00 дол. — Іванна Галапац, Марія Світій

Збірка в Балтімор, в пам'ять бл. п. Михайла Райци. Збірку перевело Українське Патріярхальне Товариство в Балтімор, збирав проф. Петро Войтович

по21.00 дол. — Михайло і Ольга Кіналь
20.00 дол. — Михайло Стельмащук
по 10.00 дол. — Володимира і Петро Войтович, Ярослава Совган, Мирослава Тремба, Петро і Ева Зозуляк
5.00 дол. — Володимир Влашків, Марія і Григорій Войтович, Анна і Степан Серединський, Володимира Сорока, Іван Ільчитин
2.00 дол. — Анна і Адам Ціздин

Листа ч. 1375, Гантер, Н. Й., збирав п. Андрій Бук

по 25.00 дол. — інж. Орест і Оксана Клюфас, д-р І. Мартинець, Христина Овад
по 20.00 дол. — Володимир Левицький, Григорій Мидляк, Іван Мікулик, Я. В. Бачинський, о. д-р М. Ваврик, Л. Зслик, Юрій Клюфас, Михайло Мороз, Ю. Лопатинський
по 15.00 дол. — Ірена і Роман Бабюк, Любомир і Марія Лампіки, Ярослава Геруляк
по 10.00 дол. — д-р І. Макаревич, Ярослав і Марія Вижницькі, Дарія і Ярослав, Бойдуник, Василь Яковів, Олекса Шумило, І. Хамуляк, Л. Лапічак, Іван Дорош, Юліян Савчак, Лідія Фіцалович, Катерина Шевчук, Оля Никифоряк, Н. Погребінська, М. Вілліас, Юрій Ференцевич, Ю. Змуркевич, Христина Певний
по 5.00 дол. — Володимир Гнатик, О. Томич, Оля Плятош

Листа ч. 1367, Гантер, Н. Й., збирав п. Йосиф Іванчук, Віндгам, Н. Й.

50.00 дол. — Е. Титла
25.00 дол. Маркіян Титла
по 20.00 дол. — Михайло і Анна Думка, Володимир Михайлів, д-р Орест Андрушків, Юрій Ференцевич, С. і П. Щур
15.00 дол. — А. і Л. Іванчук
по 10.00 дол. — Н. і М. Білоус, Л. Стеткевич, Р. і О. Яримович, А. і О. Пахолок, М. Сірий, д-р І. Макаревич, Б. і Х. Певний, Н. Л. Федун, Й. С. Іванчук
5.00 дол. — В. Поритко, О. Стеткевич
2.00 дол. — Р. Демків

Листа ч. 1368, Гантер, Н. Й., збирала Ольга Кобзяр

100.00 дол. — Надія і Степан Костик
53.00 дол. — Ольга Кобзяр
50.00 дол. — Т. І. Кулик
по 20.00 дол. — Ю. М. Зеленські, д-р М. Кознарська, Едвард і Марія Козак
по 10.00 дол. — М. Шашкевич, о. Любомир Мудрий, о. Ярослав Шуст, диякон Богдан Карась, о. Богдан Смик, Петро Саґаль, Ю. Кухрин, Стефа Пурій, Богдан Жеребецький, А. Г. Вербенець, І. Гентош, Я. М. Вижницькі, З. Бобовник, М. Шафранюк, Н. Комарницька, П. Шеремета, І. В. Козак, Е. Плоскачевська, Ірена Мриц, В. І. Висоцькі, Люся Паладій, Уляна Старосольська, Ярема Козак, о. Теодор Гуманицький, Р. С. Стець, А. Повх
7.00 дол. — О. Кобзяр
5.00 дол. — Т. Рубич, Л. Савяк - Кришталььська, М. М. Зелеська, Е. Дит... (нечітко)

Листа ч. 1369, Гантер, збирав п. Стефан Льорх, Лексінґтон, Н. Й.

по 50.00 дол. — Стефан і Христина Льорх, Теодор і Стефанія Лешко
40.00 дол. — Володимир і Ніна Береза
по 20.00 дол. — Максим Курис, Теодор і Анна Спортон, Анна Кухарук
по 10.00 дол. — Іван Салапата, Катерина Гофман, Петро Саґаль, Микола Кріль, Лідія Андрусишин, Василь Камянка, Ю. Щербий, Олена Балан, Володимир Підфігурний, Ілько Сливка, Михайло Лотоцький, Катерина Зелений, Іван Нинка, Володимир Уздейчук Роман Балан
по 5.00 дол. — Мирон Сливка, Софія Готь

Комісія Патріяршого Фонду Товариства Св. Софія щиро дякує усім Вельмишановним Збірщикам і Жертводавцям. Датки на Патріярший Фонд можна складати на руки уповноважених збірщиків або висилати на адресу:

St. Sophia Religious Association
of Ukrainian Catholics, Inc.
7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117

Всі датки на Товариство Свята Софія — Патріярший Фонд можна відтягати від податку. IRS № 23-74380645

Різдвяна зустріч 28-го Відділу СУА в Нюарку

У 28-му Відділі Союзу Українок у Нюарку ввійшло у традицію закінчувати цілорічну діяльність передріздвяними сходинами — різдвяною зустріччю.

Цьогорічна різдвяна зустріч, що відбулася в суботу, 13-го грудня, у Народному Домі в Ірвінгтоні, мала спеціяльний характер, бо понесла нас думками на заслання, де по таборах поневіряються наші земляки й мріють про рідний край; зв'язала нас з минулим на Україні, як також приневолила нас застановитися над теперішністю і будучністю у гостинній країні нашого поселення.

Заля була гарно прибрана зеленню. На покуті пишалася традиційно прикрашена велика ялинка, а на головному столі мерехтіла різнокольоровими світлами малесенька ялиночка, надаючи врочистого настрою. Членки й гості засіли до святочнозастелених столів з калачами і свічками.

Прийшли колядники й відспівали „Бог Предвічний", а голова Відділу Емілія Цяпка поздоровила всіх „віншованням" і привітом — Христос рождається! Вона привітала пароха української католицької церкви у Нюарку о. Михайла Кучмяка й о. Михайла Перетятка, сеньйорку Софію Олесницьку; згадала добрим словом довголітню голову Відділу, а тепер почесну голову Анну Настюк, яка через недугу не могла прибути, зате прислала привіт і 10 дол. на коляду; дальше голова привітала основницю Відділу Катерину Кузьму, письменницю Дарію Ярославську, почесну членку Володимиру Бакун — малярку, писанчарку, працівницю над керамікою і експерта від печення караваїв і колачів; гостю — голову Союзу Українок з Бразилії Олю Горачук, і всіх присутніх на залі.

Опісля голова прочитала спогад :„Різдво на Україні колись і тепер". Бесідниця перенесла нас думками у рідний край, де колись на Різдво панували щастя, радість і гомонів церковний спів; а що тепер? — сум і тривожна мовчанка. Цей спогад викликав у декого сльози на очах.

Отець парох поблагословив їду — наші традиційні страви, приладжені трудолюбивими членками. Марія Рибак виголосила коротку доповідь про коляди й колядки, а Зеновія Воробець відчитала зворушливий вірш, написаний на засланні старенькою жінкою, під назвою: „Лечу до вас нині думками", в якому авторка здоровить родину та друзів і мріє про Різдво та різдвяні звичаї, а в передостанній стофі вона каже:

„Зійшла на землю нічка ясна,
Що в ній зникає всяке зло.
Та чи крізь засіки і дроти
Зійде сюди якесь добро?"

А в останній строфі авторка висловлює віру і надію такими словами:

„А ручкою Христос-Дитятко
Прислав привіт усій землі...
А може той Христос-Дитятко
Подасть ту ручку і мені?"

Ціла програма перепліталась колядами, які співали усі учасники. Під звуки колядок зібрано на тацу 80 дол., і цей дар-коляду, доповнивши до 100 долярів, призначено на Український Музей у Ню Йорку.

З черги промовив о. Кучмяк і, дякуючи за запрошення, підкреслив значення традиції у нашому житті та великий вплив на наших дітей-школярів; він знає це з досвіду, бо відвідує садочок і парохіяльну школу у Нюарку. Отець парох заохочував жінок до плекання традиції і передавання її нашим дітям і внукам.

Під кінець промовила наша сеньйорка Софія Олесницька, основниця Союзу Українок на рідних землях. Вона розказала, що від 13-го року життя належала до Товариства Українських Дівчат, яке опісля, коли дівчата стали дорослими, перетворилося в 1907 році у Союз Українок. Далі бесідниця зауважила, що теперішня молодь живе у розкошах, але нудьгує і не має радости життя; і тому С. Олесницька проти виставности і поручає виховувати молодь у поміркованості і тим привернути їй життєрадісність.

Проф. Богданська поділилася споминами із шкільних часів.

Вечір закінчено колядою „Слава Богу", і після взаємних святочних побажань учасниці розходилися домів з моральним задоволенням і підйомом на душі.

В неділю, 15-го грудня м.р., відбулись ширші сходини, на яких рішено відбути загальні збори 28-го Відділу СУА в Нюарку в неділю, 1-го лютого 1981 року, у власній домівці о годині 3-ій пополудні.

З.В.

У глибокому смутку повідомляємо
Рідних, Знайомих і Приятелів,
що дня 30-го грудня 1980 року, по довгій недузі,
упокоївся в Бозі,

наш Найдорожчий

ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДУСЬ І БРАТ

бл. п. проф. д-р

СТЕПАН ЧОРНІЙ

проживши 62 роки, професор Стейтового Університету Ню Йорк.

Горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
син — МСТИСЛАВ з дружиною КОРІН
донька — ЛІЛЯ з мужем ДЖЕРІ
внуки — ТАНЯ І ТАРАС СТЕПАН

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 24-го червня 1980 року, відійшов у Вічність

Найдорожчий наш

МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ, БРАТ, СТРИЙКО

бл. п. проф. д-р

ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО

на 86-му році життя.

Цією дорогою складаємо нашу подяку Всечесним оо.: М. Канавановї за відвідини в лікарнях, дек. Р. Дубицькому з Вільмінґтону за відвідини в хаті та уділення Найсвятіших Тайн, Гр. Маслякові за відвідини в Нюджерському шпиталі та уділення Найсвятіших Тайн у Вічність, д-рові В. Макухові за участь в Парастасі, шамбелянові д-рові І. Біляничеві за участь в Парастасі і Похоронній Службі Божій та похоронних відправах.

Дякуємо нашим лікарям: проф. д-рові Р. Дикому за довголітнє лікування і опіку над Хворим, д-рові В. Салякові і д-рові Я. Яримовичеві за відвідини й опіку в останніх тижнях життя.

Дякуємо проф. д-рові Л. Рудницькому за прощальне слово від УВУ і від НТШ на Парастасі та проф. д-р Н. Пазуняк за прощання від філії УККА.

Дякуємо похоронному заведенню М. Насевич за взірцеве переведення похорону і за цінні поради.

Дякуємо всім Присутнім на Парастасі та на похороні. Спеціяльно дякуємо п. Є. Зибликевичеві, п. Ю. Чубатому, братанкам: Богданові і Юрієві та внукам Христофорові та Маркові. Дякуємо Всім за Служби Божі, квіти та пожертви. Дякуємо за вислови співчуття особисто, телефонічно та листовно.

З нагоди сорокового дня смерти, дякуємо Всечесним оо. за Служби Божі, які були відправлені з цієї нагоди.

Рівнож складаємо на Український Вільний Університет 100.00 дол., на Наукове Товариство ім. Шевченка 100.00 дол. та на Патріярший Фонд 100.00 дол.

Склали грошевий дар замість квітів: п. Богдан Ковальський із Чікаґо 25.00 дол. на УВУ та п-ні І. Бенсон 15.00 дол. на Патріярший Фонд.

В глибокому смутку полишена —
АНГЕЛИНА з Родиною

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

Д-ра РОМАНА ВЕРЕСА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в соборі свв. Володимира і Ольги, 11-го січня 1981 року, о год. 9-ій рано в Чікаґо, Ілл.

і

в церкві Непорочного Зачаття, того ж дня о год. 11:45 в Сан Франсіско, Каліфорнія

Рідних, Приятелів та Знайомих просимо згадати Покійного у своїх молитвах.

РОДИНА

Загальна виставка...

(Продовження зі стор. 2)

у барвах і м'якшим у композиції. Раніше площини його картин були виразно марковані, тепер у нього більше пливкости і тим самим спокою.

Ікони Юрія Козака не статичні, в молитовному зосередженні. Вони, хоч затримують знам'я святости, у своїх лицях виявляють натяки людських почувань, а уклад їхніх шат указує на рух тіла. Тому, коли перед давніми іконами стоїмо мовчазно, перед іконами Юрія ми є більш сміливі, вони більш близькі, приступні. Те, що окреслюємо словами „сива давнина", влучно схоплене в картині „Дружинники". Його спосіб уживання золотої барви, який вимагає знання її впливу і співдії на другі барви, переконливо виявляє докладне опанування ним цієї таємниці.

Роман Бараник заступлений лише однією картиною. Це „Відпочинок". Розпалене літнє повітря затирає риси облич,а м'які пастелеві кольори влало схоплюють атмосферу гарячого літа.

Національність мистецтва Едварда Козака спирається не лише на тематиці його картин, але і на виразнім об'явленні нашого українського специфічного світовідчування. Тому українська громада цінить і шанує картини Едварда Козака. І не зважаючи на так загально відомий його стиль і близьку нам тематику, на кожну виставку Еко приходить з чимсь новим і сві -жим. Екова „Гуцульська ніч" — це шал зоркестрованих барв, що своїм багатством нагадують мені Делякруа. Але коли б під картиною „Женці" не було його підпису, ніхто здається — не відгадав би, що це твір Еко. Це є доказом живучости його таланту, його мистецької інвенції, його постійних технічних шукань. І так, чи це буде княжий воїн на вороному коні, гуцул чи гуцулка, чи січові стрільці, — все це відсвіжує наші, вже дещо припорошені довгим часом спогади про далекий, рідний край.

Виставка тривала від п'ятниці 28-го листопада, до неділі 14-го грудня цього року.

Володимир Баран

Меч і книга

(Продовження зі стор. 2)

З усього того, що читаємо в збірці, можемо зробити висновок, що „Меч і книга" належить до педагогічної в ширшому розумінні літератури, яка так у школі під проводом учителя,як і вдумливій лектурі дома, звертає увагу юних читачів на поважні проблеми життя, на вартість культури та на героїзм, що жертвували не лише свою працю, а не раз і життя рідному народові. Збірка пригадує, що життя — то не забава, безжурність і вигоди, але передусім дужання з долею, яку можна перебороти пильністю, витривалістю і бажанням стати в своїй громаді корисною, а деколи і провідною людиною.

Читачі, що виросли на такій літературі, як „Меч і книга" досягли вже середнього віку. Нові читачі, що придбають „Меч і книгу" тепер, читатимуть цю книжку як зовсім нову річ, і ми певні, що ця лектура дасть їм ті самі переживання, які потрібні кожному українцеві далеко від рідної землі.

Червоні бредні

(Продовження зі стор. 2)

мадськість поневолених народів застосуванням того засобу. Одначе — не ті часи і не той Дніпро! І що могли вичиняти Ленін і Сталін, не зможе в сучасному світі виконати будь-який їхній нступник!

Захопившись своїми власними вигадками, Павличко з розмаху ще й таку брехню написав про „ідеолога і теоретика фашизму Дмитра Донцова": „з його ініціятиви ще в 30-их роках перекладений і виданий українською мовою його ж рукою були викреслені з гітлерівської програми ті абзаци, де йшлося про закабалення і винищення слов'ян, і, зокрема, українського народу." — Як видно, Павличко бачив той примірник „Майн Кампфу", що його видано по-українському, і в якому були „викреслені" різні місця. А „Майн Кампф" ніколи в українському перекладі не появився. Не видав його ані Дмитро Донцов, ані ніхто інший на українському Заході чи на еміграції! Кого ж збирається оббріхувати Павличко? Хіба таких самих як він! Ось так виглядають і всі інші підсовєтські видання, а зокрема ті, де йдеться про українську справу, про український нарід, його творчість і його визвольну та державницьку творчість і боротьбу.

25-річчя УКФ ім. І.Франка в Чікаґо

У суботу, 29-го листопада ц.р., в авдиторії Дому СУМ-А в Чікаго відбулося святочне відзначення срібного ювілею Українського Літературного Фонду ім. Івана Франка з добірною програмою. При участі чікагської публіки та запрошених гостей з-поза Чікаго відкрив це свято ініціятор і незамінний голова Фонду проф. А.Антонович, подаючи загальне звідомлення про імпозантну працю цієї оригінальної та заразом найбільшої цього характеру української інституції в діяспорі на протязі 25-ти років. Огляд її праці поміщений у програмі свята. Тут слід подати хоч би кілька витягів з нього.

За час своєї діяльности Фонд улаштував цілий ряд літературно-мистецьких імпрез для відзначення визначних мистців пера і композиторів, крім того, зорганізував п'ять літературних конкурсів, в яких узяло участь 155 авторів зі 185-ма творами.

В жюрі тих конкурсів працювали в різний час такі особи, покійні вже — В.Державин, В.Радзикевич, К.Біда, В.Давиденко і П.Ковалів, а крім них—В.Лев, Я.Рудницький, М.Овчаренко, Г.Лижницький, М.Кушнір, П. Одарченко, Б. і А. Стебельські, Г.Костюк, І.Качуровський, Ю.Стефаник, В.Сварог, М.Гарасевич та інші.

Грошові нагороди за свої твори одержали, між іншим такі українські поети й письменники: Г.Журба, В.Вовк (Селянська), О.Мак, О.Звичайна і М.Млаковий, О. Керч, Т.Курпіта, В.Несторович, С.Парфанович, С.Наумович, М.Понеділок, У.Любович, М.Гармаш, В.Куліш В.Софронів-Левицький, В. Лесич, Б.Олександрів, М. Тарнавська, В.Янів, О.Ізарський, Р.Завадович, Н.Мудрик-Мриц, І. Лаврівська.

Крім цього, Правління Фонду в порозумінні і за згодою комісії жюрі признало символічну найвищу нагороду поза конкурсом св.п поетові В.Симоненкові, а Валентинові Морозові найвищу грошову нагороду. Також двома тисячами долярів нагороджено нескорених письменників у підсовєтській Україні Ігоря Калинця і Михайла Осадчого за їхні твори.

Взагальному Фонд виплатив українським письменникам у формі літературних нагород понад 20,000 дол., а коли врахувати вже визначені нагороди 6-го літературного конкурсу, тоді ця сума виноситиме коло 40,000 дол. Цю суму зложили свідомі українські громадяни та організації метрополії Чікаго в ЗСА; коло 75 осіб пожертвувало від 100 до 750 дол. До них треба зарахувати теж і жертводавців та організації міста Торонто з часу п'ятого літературного конкурсу. Найвизначнішим фундатором Фонду є Українська Щадниця „Певність" в Чікаго, яка пожертвувала на цю ціль 4,650 дол.; далі—Українська Кредитова Кооп. „Самопоміч" в Чікаго—1600 дол.; д-р Т.Ткачук—1,300 дол; родина і приятелі проф. А.Антоновича—1,000 дол.; св.п. д-р О.Бабій—1,000 дол.; і Фундація ім. Романа В.Смука—1,000 дол.

В сьогоднішньому часі Фонд має заслужене вже громадянство, як поважна інституція, яка крім моральної і матеріяльної допомоги українським письменникам включила у свою діяльність— здобути потрібні фонди для такої ж помочі письменникам чужомовних творів про Україну, історикам та українським музикам, зокрема композиторам за твори для відзначення 100-річчя С.Людкевича.

Після цього голова Ради для справ культури при Секретаріяті СКВУ д-р Б.Стебельський з Торонто виголосив слово про значення літературних конкурсів та нагород, насвітливши при цьому ролю таких же нагород у Совєтському Союзі, які служать засобом для виховування яничарів в окупованій Москвою Україні. Цій ехидній роботі ворога, за словами прелегента, українська діяспора мусить протиставити не лише свої свободолюбні змагання, але організовано допомагати вільному розвиткові української літератури, а одним із найкращих засобів являється власне Український Літературний Фонд ім. І.Франка.

При закінченні свого слова д-р Стебельський вручив проф. А.Антоновичеві і Р. Турянській почесні грамоти Ради для справ культури при Секретаріяті СКВУ за їхню 25-річну невсипущу працю для Фонду, і в тому ж—для розвитку української літератури в діяспорі.

Програмою проводив проф. д-р Д.Штогрин (Иллинойський університет в Урбані), який виголосив доповідь про розвиток українського літературознавства в найновіших часах. Подавши загальну характеристику розквіту цієї літературної ділянки в Україні під час „розстріляного відродження", прелегент коротко зупинився на дальшому визначному літературному процесі часів скитальщини, зокрема діяльности МУР-у, насвітлюючи опісля ситуацію в українському літературознавстві в підсовєтській Україні по смерті Сталіна.

Характеризуючи розвиток літературознавства поза межами України проф. д-р Штогрин вказав, м. ін., на такі важливі видання на цьому полі, як Історія української літератури" Д.Чижевського, праці Ю.Луцького та І.Кошелівця і двотомову антологію з науково-критичними статтями Б.Бойчука і та Б.Рубчака.

В заключенні прелеґент висловив побажання, щоб Український Літературний Фонд ім. І.Франка включив у систему своїх літературних конкурсів також літературознавчі праці, бо тільки за їхнім посередництвом українське літературно-мистецьке слово зможе дістатись на арену світової літератури.

Окремою атракцією свята був виступ відомого українського письменника-сеньйора ,Уласа Самчука з Торонто, якого присутні привітали рясними оплесками. У своєму слові У.Самчук зложив своє привітання працівникам Фонду з приводу срібного ювілею, як теж від імени українських письменників в діяспорі, зокрема від Об'єднання Українських письменників „Слово", висловив гарячу подяку Фондові за його прецінну діяльність у допомозі українським мистцям пера.

З інших привітів , які наспіли на свято, і які прочитав мгр Я.Василів слід згадати такі: від Секретаріяту СКВУ; від Головної Ради для справ культури при Секретаріяті СКВУ; Управи Канадського НТШ; Головної Ради АДУК; Головної Управи Укр. Бібл. Т-ва в Америці; Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України, Відділ в Чікаго; Управи Учительської Громади в Чікаго та цілого ряду окремих осіб.

Крім Уласа Самчука , вшанували свято своєю присутністю також о.митрат М. Бутринський, настоятель собору свв. Володимира і Ольги в Чікаґо, д-р Харкевич, голова місцевого Відділу УККА, під патронатом якого відбувалось це ювілейне свято; проф. д-р Б.Рубчак (Иллинойський університет, Чікаґо); письменник Л. Рихтицький; мисткиня М. Гарасовська-Дачишин; мгр В.Ничай; дир. Р.Мицик та дир О.Плешкевич, Укр. Кредит. Кооп. „Самопоміч"; М. Семків, голова Окружної Ради Союзу Українок; проф. І. і проф. Л.Боднаруки, інж. Ст.Голяш—член дирекції щадниці „Певність" і голова Станиці б. вояків УПА; П.Семків, член дирекції щадниці „Певність" і предсідник Кооп.„Самодопомога"; представники Волині на чолі з письменником У.Самчуком і М.Юсифович та ряд інших визначних громадян українського Чікаґо.

Окрасою мистецької частини вечора був виступ вокального тріо „Пісня" 29-го Відділу СУА, під мистецьким керівництвом Х.Рущицької у складі: Н.Масник, Л.Олексюк і В.Джулинської які при акомпаньяменті О. Орищкевич виконали три пісні; дві з них в обробці д-ра В.Кассараби і одну на слова Л.Українки „Гей, піду я" муз. О.Білаша, яку виконано вперше публічно. Низку українських мелодій виконав молодечий скрипковий квінтет під орудою проф. Р.Андрушка, а з мистецьким читанням виступили відомі в Чікаго рецитатори подружжя Д. і Г.Грушецьких. Назакінчення мгр Р. Кецала прочитав листу визначних жертводавців на літературний Фонд.

При кінці програми проф. А.Антонович та Р.Турянська від імені Фонду вручили мазепинські медалі родинам Д. і Г.Грушецьким; Р. і Г.Заяцям, Р. і Н.Андрушкам; Т. і сл. п. Д. Лушпинським та Т. і Г. Ванджурам за їхню примірну та активну працю в українській громаді, старанну виховну працю дітей та плекання музичного мистецтва.

Імпреза відбулася при скромній перекусці, яку дбайливо підготовили : Яцків, Дрозд і Сенюта.

Сцена залі СУМА була вдекорована великим портретом І.Франка з ювілейним написом роботи М.Гарасовської Дачишин; про решту декорацій подбали С.Кавка та Р.Заяць.

На закінчення свята голова Правління ЛФ подякував виконавцям програми, гостям, радіоавдиціям, які допомагала у веденні реклями цієї імпрези та всім особам, які помогли д-рові Р.Кобилецькому, заступнику голови ЛФ, підготовити цю ювілейні святкування.

На другий день, у неділю, 30-го листопада, в соборі свв. Володимира і Ольги о. митрат Бутринський відправив поминальне Богослуження за всіх померлих членів Правління, літературного жюрі, письменників та жертводавців ЛФ.

Відбутим срібним ювілеєм Український Літературний Фонд ім. І. Франка започаткував друге 25-річчя з новими поширеними плянами праці для розвитку вільної української літератури та інших ділянок українського мистецтва.

Учасник

УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО В РАДІО І ТЕЛЕВІЗІЇ

Ню Йорк, Н. Й. — Роман Маринович, керівник „Години Українських Мелодій" — одинокої в Америці української телевізійної програми та радіомовлення, інформує, що і в цьому році він передаватиме під час різдвяних свят українські програми. Перша така програма буде в суботу, 3-го січня 1981 року о год. 9-ій вранці з радіостанції WH—BI—FM 105,9 — Ню Йорк, а також того самого дня о год. 3-ій по полудні телепередача з WWHT—TV, русло 68 і 60, та кейбел М і Е. У середу, 7-го січня — Різдво Христове, також передаватиметься святочна радіопрограма о год. 9-ій вранці зі станції WHBI—FM 105,9. Зацікавлених українськими передачами Р. Маринович просить писати на адресу: Ukrainian Melody Hour, P.O Box 2257, Washington, D.C. 20013.

Сторіччя Товариства „Рідна Школа"

Чікаґське Товариство „Рідна Школа" влаштувало 15-го листопада ц. року вечір з короткою програмою й танцями для відзначення сторіччя заснування цього заслуженого товариства. Цим Чікаго започаткувало святкування, які відбуватимуться протягом 1981-го року, очевидно, й у інших місцях українського поселення.

Вечір відкрив учитель школи Дмитро Грушецький, який проводив програмою. Директор школи Юрій Гаєцький розповів коротенько історію заснування Рідної Школи, а потім учні виконали кілька мистецьких точок. Оксана Івасишин — сольо на скрипці, Зоряна Дишкант грала на флейті, а Олесь Камінський акомпаньював їй на піяніно. Роман Лесюк продеклямував дуже гарний вірш про мову, який написала 16-річна учениця в Україні Наталя Білоцерківець.

Згодом „слово взяла" оркестра „Водограй" і закрутилися пари у танцях, весело бавлячись аж до другої години ночі.

Н. Н.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 4-го СІЧНЯ 1981 Р.

ТРЕНТОН, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запорозька Січ 245 Відд., о 2-ій год. по пол. в залі УНДому, 477 Jeremiah Ave. На порядку: звіт Управи і вибір нової Управи на 1981 р. та дискусія про членську вкладку до Відділу. Проситься чл. прибути. — М. Голінко, гол., М. Мартиненко, секр.

НЕДІЛЯ, 11-го СІЧНЯ 1981 р.

ЧЕСТЕР, Па. Річні збори 352-го Відд., о год. 12-ій дня, в залі Укр. Кат. Горож. Клюбу при 2-ій та Турдьов вулицях. Присутність чл. обов'язкова. — Управа Відділу.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Загальні збори Т-ва Українська Січ 170-ий Відд., о год. 3-ій по пол. в УНДомі. Управа запрошує всіх членів взяти участь у зборах. — О. Зубрицький, предс., В. Білик, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори С-ва пресв. Богородиці 36-ий Відд., о год. 1-ій по пол., у кафетерії школи св. Йосафата, 940 Рідж Ровд у Рочестері. Проситься всіх членок взяти участь у зборах та вирівняти належні вкладки. — Стелла Гошовська, Марія Ковальчук, Параска Демянів.

БАЛТІМОР, Мд. Річні збори Б-ва Пресв. Тройці 320-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 3101 O'Donnell St. На порядку: звіти — Управи, Контрольної Комісії та вибір нової Управи на 1981 рік і інші важні справи. якщо на означений час не явиться приписана статутом кількість членів, збори відбудуться на пів години пізніше, без огляду на скількість присутніх. — Ф. Фенцак, гол., І. Малко, секр.

НЕДІЛЯ, 18-го СІЧНЯ 1981 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори 375-го Відд., о год. 2-ій по пол. в домі Округи, 5004 Old York Rd. На порядку: відкриття, вибір предсідника і секретаря, відчитання протоколу з попередніх зборів, звіт уступаючої Управи, дискусія, звіти К. Комісії і уділення абсолюторії, вибір нової Управи на 1981 р., внески, запити і закриття. — М. Корженьовський, заст. гол., І. Данківський, кас., П. Тарнавський, секр.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ПАЗЄЧКА АНДРИЦ, членка УНС Відд. 235 св. Михаїла в Россфорд, Ог., померла 14 жовтня на 82-му р. життя. Нар. в с. Восько, Зах. Україна; членкою УНС стала у 1918 р. Залишила у смутку синів: Михайла й Івана, сестру М. Крупяник, 4 внуків і 6 правнуків. Похорон відбувся 17 жовтня 1980 р. на цвинтарі Кальварії в Толідо, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Михайло Бобер, секр.

ГРИГОРІЙ СУШИНСЬКИЙ, член УНС Відд. 94 ім. Маркіяна Шашкевича в Гамтрамк, помер 10 жовтня 1980 р. на 87-му р. життя. Нар. 1893 року в Кобюрів, Чернівці, Буковина; членом УНС став у 1944 р. Залишив у смутку дружину Гелен, дочки: Розу і Марію Анну та 8 внуків. Похорон відбувся 13 жовтня 1980 р. на цвинтарі Мт. Олівет в Детройті.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман Татарський, секр.

КАТЕРИНА ДУБАС, членка УНС Відд. 239 св. Юрія у Філядельфії, померла 10 вересня 1980 р. на 74-му р. життя. Нар. 1906 р. у Філядельфії; членкою УНС стала в 1941 р. Залишила у смутку сестру Софію і брата Росоловича. Похорон відбувся на цвинтарі Овкленд, Філядельфія, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
В. Вишицький, секр.

ПАВЛО ВАСАРАБ, член УНС Відд. 131 ім. А. Шептицького в Чікаго, помер 16 травня 1980 р. на 79-му р. життя. Нар. 1901 р. в Ліську; членом УНС став у 1950 р. Залишив у смутку дружину Анну, синів: Романа і Михайла в Чікаґо та Богдана в Україні та дочку Марію. Похорон відбувся 19 травня на цвинтарі св. Миколая в Чікаґо.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа